

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 11 ianuarie 2024¹

Cauza C-632/22

**AB Volvo
împotriva
Transsaqui SL,
intervenient:
Ministerio Fiscal**

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania)]

„Trimitere preliminară – Înțelegere a producătorilor de camioane – Acțiune în despăgubire –
Notificarea actului de sesizare a instanței către filiala societății-mamă – Regulamentul
(CE) nr. 1393/2007”

1. Prezenta cerere de decizie preliminară formulată de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) oferă Curții ocazia de a clarifica domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 1393/2007² într-o situație în care un reclamant intenționează să notifice un act de sesizare a instanței unei filiale a societății împotriva căreia intenționează să introducă o acțiune în despăgubire.
2. Întrebarea esențială este dacă, în lumina Hotărârii Sumal³, în care Curtea a constatat că, în cadrul unei înțelegeri a producătorilor de camioane cu privire la care Comisia Europeană a impus sancțiuni, acțiunile în despăgubire pentru încălcarea normelor de concurență ale Uniunii ar putea fi îndreptate atât împotriva societății-mamă, cât și împotriva filialelor acesteia, iar actele de sesizare a instanței împotriva societății-mamă pot fi notificate filialei sale.

¹ Limba originală: engleza.

² Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO 2007, L 324, p. 79).

³ A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800) (denumită în continuare „Hotărârea Sumal”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii Europene

3. Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007, intitulat „Domeniul de aplicare”, are următorul cuprins:

„Prezentul regulament se aplică în materie civilă sau comercială în cazul în care un act judiciar sau extrajudiciar trebuie să fie transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat. Acesta nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește răspunderea statului privind acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (*acta iure imperii*).”

Dreptul spaniol

4. Articolul 24 din Constituția spaniolă este formulat după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la o cale de atac efectivă în fața judecătorilor și a instanțelor în contextul exercitării drepturilor și a intereselor sale legitime și în niciun caz nu poate fi privată de acest drept.

2. De asemenea, orice persoană are dreptul la o instanță de drept comun stabilită prin lege, dreptul la apărare și dreptul de a fi asistată de un avocat, dreptul de a fi informată cu privire la acuzațiile formulate împotriva sa, dreptul la un proces public fără întârzieri nejustificate și cu toate garanțiile, dreptul de a utiliza mijloacele de probă relevante pentru apărarea sa, dreptul de a nu se autoincrimina, dreptul de a nu se declara vinovată și dreptul la prezumția de nevinovăție.”

5. Articolul 155 din Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (Legea 1/2000 privind Codul de procedură civilă) din 7 ianuarie 2000⁴, în versiunea aplicabilă litigiului principal, intitulat „Actele de comunicare cu părțile care nu s-au prezentat încă în procedură sau care nu sunt reprezentate de un procurador. Domiciliu”, prevede:

„1. În cazul în care părțile nu sunt reprezentate de un procurador sau dacă este vorba despre prima comunicare sau prima citație transmisă pârâtului, actele de comunicare se efectuează prin înmânare la domiciliul părților.

[...]

3. În vederea efectuării actelor de comunicare, poate fi desemnată drept domiciliu adresa care figurează în registrul municipal de evidență a populației sau cea care este înregistrată oficial în alte scopuri, precum și cea care figurează în registrul oficial sau în publicațiile asociațiilor profesionale, în cazul întreprinderilor și al altor entități sau al persoanelor care exercită o profesie pentru care sunt obligate să fie membre ale unei asociații profesionale. De asemenea, poate fi desemnat drept domiciliu în scopurile menționate anterior locul în care se desfășoară o activitate profesională sau o muncă salariată neocazională.

[...]

⁴ BOE nr. 7 din 8 ianuarie 2000, p. 575.

În cazul în care acțiunea este introdusă împotriva unei persoane juridice, adresa oricărei persoane care figurează ca administrator, director sau agent al societății ori ca președinte, membru sau reprezentant al consiliului de administrație al oricărei asociații înscrise într-un registru oficial poate fi de asemenea indicată ca adresă de comunicare.”

Situația de fapt din litigiul principal, procedura și întrebările preliminare

6. În cursul anului 2008, Transsaqui SL a achiziționat două camioane Volvo.

7. La 19 iulie 2016, Comisia a adoptat o decizie privind o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992⁵ (cazul AT.39824 – Camioane) [notificată cu numărul C(2016) 4673] (denumită în continuare „Decizia Comisiei din 19 iulie 2016”)⁶. AB Volvo a fost unul dintre destinatarii acestei decizii. În această decizie, Comisia a constatat că mai mulți producători de camioane, printre care și Volvo, au participat la o înțelegere sub forma unei încălcări unice și continue a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE. S-a constatat că destinatarii deciziei s-au angajat în practici coluzive și/sau sunt răspunzători pentru acestea. Aceste acorduri coluzive au inclus acorduri și/sau practici concertate privind stabilirea prețurilor și majorări ale prețului brut în vederea alinierii prețurilor brute în Spațiul Economic European (SEE), precum și calendarul și transferul costurilor pentru introducerea tehnologiilor cu emisii scăzute cerute de standardele EURO 3 până la EURO 6. În ceea ce privește Volvo, durata încălcării a fost stabilită între 17 ianuarie 1997 și 18 ianuarie 2011.

8. La 12 iulie 2018, Transsaqui a introdus o acțiune împotriva Volvo la Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia, Spania), solicitând repararea prejudiciului suferit din cauza suprataxei care i-a fost impusă ca urmare a înțelegerii producătorilor de camioane identificate în Decizia Comisiei din 19 iulie 2016. Suma solicitată se ridica la 24 420,69 euro, corespunzând cuantumului acestei suprataxe. Ca temei juridic al acțiunii sale, Transsaqui a invocat articolele 72 și 76 din Ley 15/2007 de Defensa de la Competencia (Legea 15/2007 privind protecția concurenței) din 3 iulie 2007⁷, Decizia Comisiei din 19 iulie 2016 și Directiva 2014/104/UE⁸.

9. Cu toate că Volvo avea sediul în Göteborg (Suedia), Transsaqui a indicat ca sediu al Volvo în vederea citării sale pentru a formula întâmpinare la cererea de chemare în judecată sediul filialei acestei societăți din Spania, Volvo Group España, SAU, situat în Madrid (Spania).

10. Ca urmare a constatării admisibilității acțiunii de către Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia), o copie a cererii de chemare în judecată și a documentelor anexate la aceasta a fost trimisă prin scrisoare recomandată la sediul Volvo Group España, situat în Madrid. Cu toate acestea, prin intermediul unei note olografe care indica adresa Volvo din Suedia, a fost refuzată primirea citației transmise prin poștă. Ținând seama de cele de mai sus, Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) a acordat Transsaqui un termen pentru ca aceasta să poată prezenta observații cu privire la

⁵ JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4.

⁶ Un rezumat al acestei decizii a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 6 aprilie 2017 (JO 2017, C 108, p. 6).

⁷ BOE nr. 159 din 4 iulie 2007, p. 12946.

⁸ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului intern în cazul încălcărilor dispozițiilor legislației în materie de concurență a statelor membre și a Uniunii Europene (JO 2014, L 349, p. 1).

respectiva împrejurare. Potrivit Transsaqui, comportamentul Volvo Group España, care a constat în refuzul de a primi citația transmisă în scopul formulării unei întâmpinări la cererea de chemare în judecată introdusă împotriva Volvo, a fost o simplă stratagemă utilizată cu rea-credință pentru a întârzia procedura, având în vedere că aceasta din urmă deține 100 % din capitalul social al celei dintâi, ceea ce însemna că cele două constituiau o singură întreprindere în conformitate cu dreptul concurenței.

11. Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) a dispus, prin hotărârea din 22 mai 2019, ca pârâta Volvo să fie citată la sediul filialei sale Volvo Group España, în conformitate cu „principiul unității de întreprinderi”. În acest scop, a adresat instanțelor din Madrid o cerere de cooperare judiciară. La 5 septembrie 2019, s-a încercat astfel efectuarea citării la adresa menționată anterior prin intermediul instanțelor din Madrid, însă un avocat care s-a identificat ca fiind „reprezentantul legal al Volvo Group España” a refuzat primirea citației, arătând că citarea trebuia să se efectueze la adresa Volvo din Suedia. Cu ocazia unei a doua încercări făcute de instanțele din Madrid la același sediu al filialei din Madrid, citația a putut fi comunicată. Aceasta fost primită de o persoană care s-a identificat ca făcând parte din serviciul juridic.

12. Întrucât Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) a considerat că citarea a fost efectuată în mod corect, iar pârâta citată, Volvo, nu s-a prezentat în procedură la termenul fixat, s-a luat decizia ca litigiul să se judece în lipsa ei, iar procedura a fost continuată. S-a încercat notificarea deciziei respective către Volvo la adresa filialei sale, Volvo Group España, însă aceasta din urmă a refuzat din nou primirea notificării, pentru motivul că adresa nu ar fi fost corectă. La 26 februarie 2020, Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) a pronunțat o hotărâre prin care a admis acțiunea introdusă de Transsaqui și a obligat Volvo la plata unei despăgubiri în valoare de 24 420,69 euro și a dobânzilor legale aferente, precum și la plata cheltuielilor de judecată.

13. Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) a notificat hotărârea menționată către Volvo prin scrisoare recomandată la sediul filialei din Madrid, care a fost primită de persoana care a fost prezentă acolo și care a semnat confirmarea de primire la 10 martie 2020. Întrucât hotărârea a rămas definitivă, s-au stabilit cheltuielile de judecată în conformitate cu cererea formulată în acest sens de Transsaqui. Instanța a notificat Volvo în această privință la sediul menționat din Madrid, pentru ca aceasta să formuleze observații, și s-a semnat o confirmare de primire a notificării. Ca urmare a faptului că pârâta nu a contestat cheltuielile de judecată în termenul indicat, instanța a aprobat valoarea acestora de 8 310,64 euro și a notificat decizia sa către Volvo prin scrisoare recomandată trimisă la sediul filialei menționat din Madrid, semnându-se confirmarea de primire corespunzătoare. La cererea Transsaqui, s-a început procedura de executare a hotărârii judecătorești prin emiterea unei somații de indisponibilizare a activelor Volvo prin intermediul unor ordine judecătorești care au fost notificate la 17 martie 2021 la sediul filialei Volvo Group España din Madrid.

14. În scrisorile succesive trimise Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) ca răspuns la fiecare încercare de citare, Volvo Group España a explicat motivul pentru care refuza să primească citațiile și notificările adresate Volvo, și anume faptul că aceasta din urmă avea sediul în Suedia. Mai precis, ea susținea că, în primul rând, deși Volvo Group España și Volvo fac parte din același grup de societăți, cele două societăți au personalitate juridică distinctă, iar prima nu are calitatea de administrator al celei de a doua și nu poate să primească notificări în numele său; în al doilea rând, în conformitate cu reglementările procedurale spaniole, pârâta trebuie să fie citată la sediul său social, iar diferite instanțe spaniole, în contextul

litigiilor legate de înțelegerea producătorilor de camioane, au reținut că este corectă citarea efectuată la sediul social al societății-mamă pârâte din alt stat membru, iar nu la sediul social al filialei sale din Spania, în pofida legăturilor dintre aceste societăți; în al treilea rând, în cazul în care societatea pârâtă are sediul în alt stat membru al Uniunii Europene, citarea trebuie să se efectueze în conformitate cu Regulamentul nr. 1393/2007 și, în al patrulea rând, reclamanta nu poate eluda normele care reglementează citarea prin utilizarea unor sedii alternative, altele decât cel al pârâtei, deoarece, în caz contrar, acest lucru constituie un motiv de revizuire a hotărârii.

15. La 15 iunie 2021, Volvo a formulat în fața Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), instanța de trimitere, o cerere de revizuire a hotărârii definitive pronunțate în lipsa pârâtei de Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Tribunalul Comercial nr. 1 din Valencia) prin care pârâta a fost obligată la plata de despăgubiri către Transsaqui pentru încălcarea legislației în materie de concurență. Volvo a susținut că a formulat cererea în termenul legal de trei luni de la data la care a luat cunoștință de motivul de revizuire, „aflând indirect” despre hotărârea de obligare la momentul notificării deciziilor de executare a hotărârii la sediul social al filialei sale din Spania, și anume la 17 martie 2021.

16. Instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) coroborat cu articolul 101 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune citării unei societăți-mamă, al cărei sediu se află în alt stat membru, la sediul unei filiale a acestei societăți.

17. În acest context, prin ordonanța din 7 octombrie 2022, primită de Curte la 10 octombrie 2022, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În împrejurările contenciosului referitor la înțelegerea producătorilor de camioane descrise în prezenta decizie, articolul 47 din [cartă] coroborat cu articolul 101 [TFUE] poate fi interpretat în sensul că citarea unei societăți-mamă împotriva căreia s-a introdus o acțiune în despăgubire pentru prejudiciile cauzate de o practică anticoncurențială este considerată ca fiind legal îndeplinită atunci când a fost efectuată (sau s-a încercat efectuarea sa) la sediul filialei din statul în care se desfășoară procedura judiciară, iar societatea-mamă, care are sediul în alt stat membru, nu s-a prezentat la proces, cauza judecându-se în lipsa ei?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, această interpretare a articolului 47 din cartă este compatibilă cu articolul 53 din cartă, având în vedere jurisprudența Tribunal Constitutional (Curtea Constituțională a Spaniei) referitoare la citarea societăților-mamă care au sediul în alt stat membru în litigiile privind înțelegerea producătorilor de camioane?”

18. Volvo, Transsaqui, guvernele ceh și spaniol, precum și Comisia au depus observații scrise. Volvo, Transsaqui, guvernul spaniol și Comisia au participat la ședința care a avut loc la 18 octombrie 2023.

Aprecieri

Prima întrebare

19. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă permit ca actele judiciare adresate unei societăți-mamă stabilite într-un stat membru să fie notificate în mod valabil unei filiale a acestei societăți dintr-un alt stat membru.

Observații introductive

20. Pe baza informațiilor cuprinse în ordonanța de trimitere, cauza aflată pe rolul instanței naționale intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012⁹. În conformitate cu dispozițiile acestui regulament, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, în principiu, în fața instanțelor respectivului stat membru¹⁰. Cu toate acestea, ele pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru, în special în materie delictuală și cvasidelictuală. În astfel de situații, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție într-un alt stat membru în fața instanțelor de la locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă¹¹.

21. Transsaqui este stabilită în Spania. Camioanele au fost achiziționate în Spania, unde s-a produs prejudiciul. În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, rezultă că instanțele spaniole sunt competente, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1215/2012, să judece o acțiune în răspundere extracontractuală împotriva unei societăți stabilite în Suedia, în măsura în care fapta prejudiciabilă s-a produs într-un loc în care au competență de judecată.

Regulamentul nr. 1393/2007

22. Deși competența instanțelor spaniole pare să nu fie contestată de părțile din litigiul principal, părțile nu sunt de acord cu privire la aspectul dacă actul de sesizare a instanței trebuia transmis din Spania în Suedia în vederea notificării sau a comunicării în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 1393/2007.

23. Volvo susține că notificarea sau comunicarea actului de sesizare a instanței trebuia să fie efectuată în conformitate cu acest regulament și că Transsaqui nu poate eluda dispozițiile care reglementează notificarea sau comunicarea actului de sesizare a instanței prin utilizarea unor adrese alternative care nu au legătură cu Volvo. Transsaqui susține că Volvo acționează cu rea-credință procedurală și că Volvo și filiala sa spaniolă constituie o singură întreprindere în sensul dreptului concurenței, deși au personalități juridice distincte, și, în cele din urmă, că nu ar putea formula acțiunea dacă ar trebui să suporte cheltuielile de traducere în limba suedeză.

⁹ Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).

¹⁰ A se vedea articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012.

¹¹ A se vedea articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1215/2012.

24. Având în vedere acest dezacord, înainte de a aborda cele două dispoziții menționate în mod explicit de instanța națională în prima sa întrebare¹², trebuie să se stabilească dacă dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007 au incidență în prezenta cauză.

– *Domeniu de aplicare*

25. Buna funcționare a unei piețe interne necesită un anumit grad de reglementare și de armonizare în domeniul procedurii civile internaționale, motiv pentru care legiuitorul Uniunii¹³ a adoptat treptat un cadru care prevede coordonarea procedurilor civile între statele membre¹⁴, precum și cooperarea judiciară. Transmiterea actelor în vederea notificării sau comunicării între statele membre se încadrează în această ultimă categorie. În acest scop¹⁵, Regulamentul nr. 1393/2007 prevede un mecanism aferent pentru notificarea sau comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială între statele membre.

26. Există două modalități principale de notificare sau comunicare a actelor judiciare în temeiul Regulamentului nr. 1393/2007: (i) notificare sau comunicare directă, ceea ce înseamnă că partea solicitantă poate notifica sau comunica actul direct destinatarului, prin intermediul unor persoane autorizate din statul membru în care are loc notificarea sau comunicarea, și (ii) transmitere prin intermediul autorităților competente, în cazul în care partea solicitantă poate transmite actul autorităților competente din statul membru în care urmează să aibă loc notificarea sau comunicarea. Ulterior, autoritățile competente vor notifica sau comunica actul destinatarului, în conformitate cu dreptul național al statului membru respectiv.

27. Regulamentul nr. 1393/2007 este considerat a viza în primul rând *modul* în care actele sunt transmise în vederea notificării sau comunicării.

28. Aspectul *dacă și când* sunt transmise actele în vederea notificării sau comunicării este, fără îndoială, mai delicat. Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 prevede că acesta se aplică „în materie civilă sau comercială în cazul în care un act judiciar sau extrajudiciar *trebuie să fie* transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat”¹⁶. Se ridică astfel întrebarea care legislație stabilește dacă actele trebuie notificate sau comunicate în străinătate: regulamentul în sine sau dreptul național?

29. Această formulare a articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 ar putea fi interpretată în sensul că domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007 este determinat exclusiv de dreptul național¹⁷, ceea ce ar însemna că statele membre au întâietate în a stabili dacă și când sunt transmise actele în vederea notificării sau comunicării.

30. Până în prezent, Curtea a statuat contrariul.

¹² Și anume articolul 47 din cartă și articolul 101 TFUE.

¹³ De la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, la 1 mai 1999.

¹⁴ A se vedea Regulamentul nr. 1215/2012 și Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO 2003, L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183, rectificare în JO 2013, L 82, p. 63).

¹⁵ A se vedea în acest sens în esență considerentul (2) al Regulamentului nr. 1393/2007.

¹⁶ A se vedea articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007. Sublinierea noastră.

¹⁷ A se vedea în acest sens cu titlu de exemplu Sujecki, B., în Gebauer, M., Wiedmann, T., *Europäisches Zivilrecht*, ediția a treia, C. H. Beck, München, 2021, capitolul 38 (Europäische Zustellungsverordnung), Erwgr., punctul 6.

31. În Hotărârea Alder¹⁸, aceasta a fost chemată să aprecieze compatibilitatea cu dreptul Uniunii a dreptului procedural național care prevedea că actele judiciare transmise (din statul membru A) unei părți cu domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat membru (statul membru B) sunt păstrate la dosar (care se află în statul membru A) și considerate ca fiind notificate în cazul în care această parte nu a desemnat un reprezentant autorizat să primească notificările domiciliat în statul membru (statul membru A) în care este pendinte procedura jurisdicțională.

32. În Hotărârea Alder¹⁹, Curtea a respins argumentul potrivit căruia stabilirea domeniului de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007 ține de competența dreptului procedural național. Aceasta a considerat că articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 se opune dreptului procedural civil în discuție. Curtea a dedus acest lucru în esență dintr-o interpretare sistematică a considerentelor și a dispozițiilor Regulamentului nr. 1393/2007, coroborată cu un raționament *a contrario*: întrucât numai articolul 1 alineatul (2) din regulamentul²⁰ și considerentul (8)²¹ al acestuia fac referire în mod expres la o situație în care regulamentul menționat nu se aplică, acesta se aplică în toate celelalte situații. În special, Curtea a aprobat în mod expres concluziile avocatului general Bot²² și a considerat că, în afara celor două situații menționate mai sus²³, „din moment ce destinatarul unui act judiciar domiciliază în străinătate, notificarea sau comunicarea acestui act intră în mod necesar în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007 și, prin urmare, astfel cum prevede articolul 1 alineatul (1) din acest regulament, trebuie să fie efectuată prin mijloace prevăzute de însuși regulamentul respectiv în acest scop”²⁴.

33. În esență, Curtea a constatat că „a lăsa legiuitorului național sarcina de a stabili cazurile în care se manifestă o asemenea necesitate ar împiedica orice aplicare uniformă a Regulamentului nr. 1393/2007, din moment ce nu este exclus ca statele membre să prevadă în această privință soluții divergente”²⁵.

34. Considerăm că interpretarea dată de Curte articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 corespunde pe deplin atât bunei cooperări în materie civilă și comercială, cât și rațiunii de a fi a dispozițiilor privind piața internă²⁶.

35. Prin urmare, se poate considera în mod cert că există un principiu general care stă la baza Regulamentului nr. 1393/2007, potrivit căruia actele destinate unui pârât care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru diferit de cel în care este inițiată procedura trebuie să fie notificate sau comunicate în mod imperativ în statul membru al pârâtului. Acest principiu este de altfel în conformitate cu logica întregului sistem de drept procedural civil al Uniunii, în care conceptul de domiciliu este esențial.

¹⁸ Hotărârea din 19 decembrie 2012 (C-325/11, EU:C:2012:824) (denumită în continuare „Hotărârea Alder”).

¹⁹ A se vedea Hotărârea din 19 decembrie 2012 (C-325/11, EU:C:2012:824, punctul 26).

²⁰ Conform acestei dispoziții, Regulamentul nr. 1393/2007 nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia se notifică sau comunică actul.

²¹ Acest considerent precizează că regulamentul nu ar trebui să se aplice în cazul notificării sau al comunicării unui act către reprezentantul autorizat al unei părți în statul membru în care se desfășoară procedura, indiferent de locul de reședință al acelei părți.

²² A se vedea Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza Alder (C-325/11, EU:C:2012:583, punctul 49).

²³ Cu alte cuvinte, situația în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia i se notifică sau comunică actul și situația în care un act este notificat sau comunicat reprezentantului autorizat al părții în statul membru în care se desfășoară procedura.

²⁴ A se vedea Hotărârea din 19 decembrie 2012, Alder (C-325/11, EU:C:2012:824, punctul 25).

²⁵ A se vedea Hotărârea din 19 decembrie 2012, Alder (C-325/11, EU:C:2012:824, punctul 27).

²⁶ Cu toate acestea, o parte a doctrinei critică constatărilor Curții din Hotărârea Alder. A se vedea de exemplu Cornette, F., „Cour de justice de l'Union européenne – 19 décembre 2012, Aff. C-325/11. Note de doctrine”, *Revue critique de droit international privé*, 102(3) 2013, p. 700-709, la p. 707, care deduce din „tăcerea” regulamentului cu privire la cazurile în care actele ce trebuie notificate sau comunicate trebuie transmise într-un alt stat membru că această chestiune este de competența statelor membre.

36. Dorim să subliniem în trecere că acest principiu nu presupune că toate aspectele notificării sau comunicării actelor judiciare și extrajudiciare într-un context transfrontalier intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat. Există, cu siguranță, situații în care dreptul național trebuie să stabilească anumite aspecte specifice ale citării²⁷. Acest lucru nu schimbă însă faptul că dreptul național nu poate modifica situațiile în care notificarea sau comunicarea actului către o persoană domiciliată în alt stat membru intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat.

– *Implicații pentru prezenta cauză*

37. Revenind la prezenta cauză, raționamentul prezentat mai sus implică aplicabilitatea dispozițiilor Regulamentului nr. 1393/2007.

38. Este cert că Volvo are domiciliul²⁸ într-un alt stat membru (Suedia) decât cel în care a fost acționată în justiție (Spania). În plus, este cert că Volvo și filialele sale constituie persoane juridice distincte. De asemenea, Volvo nu și-a desemnat filiala ca reprezentant autorizat în Spania în scopul notificării sau comunicării actelor judiciare.

39. În consecință, notificarea sau comunicarea actelor judiciare în cauză trebuie efectuată în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007. În această privință, pentru a asigura proceduri judiciare eficiente și rapide și pentru a garanta o bună administrare a justiției, Regulamentul nr. 1393/2007 instituie principiul transmiterii directe a actelor judiciare și extrajudiciare între entitățile desemnate de statele membre.

40. În această privință, astfel cum a subliniat Comisia, principiul potrivit căruia o persoană chemată în judecată în cadrul unei proceduri civile are dreptul de a i se notifica sau comunica personal actul de sesizare a instanței în timp util pentru a-și putea pregăti apărarea constituie un element fundamental al dreptului la un proces echitabil. În speță, atât articolul 28 din Regulamentul nr. 1215/2012, cât și articolul 19 din Regulamentul nr. 1393/2007 garantează drepturile pârâților care nu s-au prezentat la proces. Într-o astfel de situație, instanța de trimitere trebuie să suspende procedura până când se stabilește că actul a fost notificat sau comunicat pârâtului în conformitate cu Regulamentul nr. 1393/2007.

41. Rezultă că o societate-mamă stabilită în alt stat membru (Suedia) are dreptul de a nu se prezenta la proces atunci când actul de sesizare a instanței a fost notificat sau comunicat la domiciliul filialei sale stabilite în alt stat membru (Spania). În mod similar, o filială (situată în Spania) nu poate fi obligată să primească citația prin care este notificat sau comunicat un act de sesizare a instanței adresat societății-mamă stabilite în alt stat membru (Suedia).

Articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă

42. În continuare, vom examina dacă articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă repun în discuție această constatare provizorie.

²⁷ În mod evident, nu suntem în măsură să oferim toate exemplele imaginabile în acest stadiu. Din acest motiv, ne vom limita la câteva aspecte alese la întâmplare, dar totuși ilustrative: cine anume trebuie să semneze un document, cum trebuie tratată o notificare sau o comunicare adresată minorilor sau cum se notifică sau comunică documentele în statul membru de domiciliu.

²⁸ În lipsa oricărei referiri la noțiunea de „domiciliu” în Regulamentul nr. 1393/2007, se poate invoca în această privință principiul enunțat la articolul 63 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012, potrivit căruia o persoană juridică are domiciliul în locul în care are sediul statutar, administrația centrală sau punctul principal de activitate.

43. Volvo susține că acțiunile în repararea prejudiciului cauzat printr-o încălcare a dreptului concurenței intră pe deplin în domeniul de aplicare obiectiv al Regulamentului nr. 1393/2007 și că aplicarea acestuia din urmă în privința căilor de atac judiciare în materie de concurență în general sau a celor întemeiate pe Decizia Comisiei din 19 iulie 2016 nu poate fi exclusă în temeiul articolului 47 din cartă și al articolului 101 TFUE.

44. Guvernul ceh și Comisia împărtășesc în esență această opinie.

45. În schimb, Transsaqui deduce din Hotărârea Sumal că noțiunea de „unitate economică sau întreprindere” dezvoltată în această hotărâre este aplicabilă și în domeniul procedural, având în vedere că, în această hotărâre, Curtea a statuat că o filială poate fi acționată în justiție în contextul unei înțelegeri.

46. Având în vedere această hotărâre, Transsaqui consideră că, întrucât o filială poate avea calitatea procesuală pasivă și poate răspunde în solidar cu societatea sa mamă pentru prejudiciile cauzate în contextul unei înțelegeri ca urmare a faptului că acestea formează o singură întreprindere, această filială trebuie să poată fi destinatarul citației adresate întreprinderii.

47. Transsaqui adaugă că, în speță, din motive de economie procedurală, nu ar avea sens să se transmită citația în Suedia, în condițiile în care actul juridic care a stat la baza întregii proceduri, și anume vânzarea de camioane, a fost realizat în Spania.

48. Transsaqui consideră că articolul 47 din cartă coroborat cu articolul 101 TFUE poate fi interpretat în sensul că o societate-mamă care face obiectul unei acțiuni în repararea unui prejudiciu cauzat de o înțelegere este citată în mod valabil atunci când notificarea sau comunicarea actului de sesizare a instanței a fost efectuată la adresa filialei sale, cu sediul în statul în care a fost introdusă acțiunea în justiție, iar societatea-mamă, care are sediul în alt stat membru, nu s-a prezentat în cadrul procedurii și cauza a fost judecată în lipsă.

49. În Hotărârea Sumal, Curtea a statuat că, în cadrul unei acțiuni în despăgubire care se întemeiază pe existența unei încălcări a articolului 101 TFUE constatate de Comisie într-o decizie, în sarcina unei entități juridice care nu este desemnată în această decizie că a săvârșit o încălcare a dreptului concurenței se poate stabili totuși răspunderea pe acest temei din cauza comportamentului ilicit al altei entități juridice, în cazul în care aceste două persoane fac parte din aceeași unitate economică și constituie astfel o întreprindere, care este autorul încălcării în sensul articolului 101 TFUE²⁹. În această privință, Curtea a subliniat că determinarea entității care are obligația să repare prejudiciul cauzat printr-o încălcare a articolului 101 TFUE este reglementată în mod direct de dreptul Uniunii³⁰ și că noțiunea de „întreprindere” prevăzută la articolul 101 TFUE constituie o noțiune autonomă a dreptului Uniunii³¹.

50. În opinia noastră, articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă nu repun în discuție principiul care stă la baza Regulamentului nr. 1393/2007, potrivit căruia actele adresate unui pârât domiciliat în alt stat membru trebuie să fie notificate sau comunicate în statul membru respectiv. Cu alte cuvinte, în speță, dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007 nu pot și nu trebuie să fie înlăturate. Pur și simplu, Hotărârea Sumal nu conține nicio indicație în această privință.

²⁹ A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2021 (C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 48 și jurisprudența citată).

³⁰ A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 34 și jurisprudența citată).

³¹ A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 38 și jurisprudența citată).

51. În primul rând, raționamentul Curții din Hotărârea Sumal se concentrează exclusiv pe considerații de drept material. În această privință, este normal să se prevadă o anumită flexibilitate, astfel încât victimele comportamentului anticoncurențial să poată recurge la căi de atac adecvate. Este esențial ca un particular să știe cărei entități i se poate adresa pentru a solicita despăgubiri. În acest context, noțiunea de „unitate economică” se opune ca un pârât, de exemplu, să transfere capital de la o societate-mamă la filiala sa și viceversa. Concentrându-se asupra „aceleiași unități economice”, Curtea a aliniat realitatea juridică la realitatea economică. În schimb, în ceea ce privește normele care reglementează modalitățile de notificare sau comunicare a actului de sesizare a instanței, ar trebui evitată orice ambiguitate. Acesta este, în definitiv, un aspect fundamental al dreptului la apărare în cadrul procedurilor civile.

52. În al doilea rând, respectarea tuturor cerințelor care reglementează notificarea sau comunicarea unui act judiciar în mod corect este un aspect sensibil, în special atunci când se iau în considerare efectele procedurale care rezultă din notificare sau comunicare. De exemplu, procedurile civile sunt, de regulă, *pendinte* din punct de vedere juridic și formal de îndată ce actul de sesizare a instanței a fost notificat sau comunicat. În schimb, lipsa notificării sau a comunicării ori notificarea defectuoasă poate constitui un motiv de refuz al recunoașterii³² sau al executării unei hotărâri³³. La un nivel mai general, notificarea sau comunicarea unui act judiciar în mod corect este o chestiune de echitate a procedurilor.

53. În al treilea rând, reducerea caracterului strict al dispozițiilor Regulamentului nr. 1393/2007 prin permiterea notificării sau a comunicării unui act unei alte persoane (juridice) (în speță, unei filiale), ar putea duce în cele din urmă la o lipsă de încredere reciprocă în cooperarea judiciară. Încrederea reciprocă implică și se bazează pe ipoteza că cerințele procedurale – în special cele care decurg direct din dreptul Uniunii (în speță, Regulamentul nr. 1393/2007) – au fost respectate și îndeplinite atunci când procedura a fost inițiată. Adăugarea la dispozițiile acestui regulament printr-o interpretare coroborată a articolului 101 TFUE și a articolului 47 din cartă nu ar servi, în opinia noastră, cooperării judiciare, ci ar constitui un pas mic, dar semnificativ în calea eradicării *de facto* a acesteia.

54. În sfârșit, dorim să abordăm problema traducerii actelor, care a fost ridicată în cadrul ședinței. Transsaqui a susținut că notificarea sau comunicarea unui act către Volvo în Suedia – în conformitate cu Regulamentul nr. 1393/2007 – ar presupune dificultăți considerabile pentru o întreprindere mică precum Transsaqui. Mai precis, aceasta a susținut că Volvo nu ar accepta primirea unor acte redactate în limba spaniolă. În opinia noastră, pentru motivele expuse în continuare, această problemă este pur ipotetică. În primul rând, în cauza principală, nici măcar nu s-a încercat notificarea sau comunicarea în Suedia a actului de sesizare a instanței în conformitate cu acest regulament. În al doilea rând, instanța națională nu pune – nici măcar implicit – nicio întrebare cu privire la interpretarea Regulamentului nr. 1393/2007. În aceste condiții, eventualele considerații cu privire la aspectul dacă aplicarea acestui regulament ar fi putut împiedica accesul Transsaqui la justiție în cadrul prezentei proceduri specifice sunt de natură pur ipotetică. În sfârșit, considerăm că aceste considerații sunt independente de principala problemă juridică care constituie obiectul întrebărilor adresate Curții.

55. În concluzie, nu vedem nicio posibilitate de aplicare a articolului 101 TFUE și a articolului 47 din cartă în prezenta cauză.

³² A se vedea articolul 45 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1215/2012.

³³ A se vedea articolul 46 din Regulamentul nr. 1215/2012.

Directiva 2014/104

56. Dacă articolul 101 TFUE nu are nicio incidență în prezenta, situația este aceeași, prin extensie, în ceea ce privește dispozițiile Directivei 2014/104, care are un rang inferior.

57. Cu toate acestea, din motive de exhaustivitate, trebuie subliniat că Directiva 2014/104 nu abordează deloc aspectul citării sau al comunicării ori notificării actelor judiciare. Astfel, considerentul (11) al directivei menționate, în termeni fără echivoc care echivalează cu o tautologie juridică, precizează că, în absența unor dispoziții de drept al Uniunii, acțiunile în despăgubire sunt reglementate de normele și procedurile naționale ale statelor membre și că aceste norme și proceduri trebuie să respecte principiile efectivității și echivalenței.

58. Cu toate acestea, având în vedere că există un drept procedural al Uniunii aplicabil situației din speță, sub forma Regulamentului nr. 1393/2007, autonomia procedurală națională și principiile efectivității și echivalenței *nu* pot fi luate în considerare în această privință. Trimiterea la dreptul național în Directiva 2014/104 nu poate modifica principiile stabilite de dreptul Uniunii, precum principiul general cuprins în Regulamentul nr. 1393/2007, potrivit căruia actele destinate unui pârât care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru diferit de cel în care este inițiată procedura trebuie în mod imperativ să fie notificate sau comunicate în statul membru al pârâtului.

Considerații finale

59. În sfârșit, dorim să subliniem că, în opinia noastră, Curtea a avut deja cunoștință de problema în discuție în Hotărârea Sumal. Astfel, în concluziile prezentate în această cauză, avocatul general Pitruzzella, ale cărui concluzii au fost în esență urmate de Curte, admite în mod expres că „prin a i se acorda [victimelor] posibilitatea de a introduce o acțiune împotriva filialei având sediul în propriul stat membru se evită dificultățile practice legate de notificarea în străinătate a cererii de chemare în judecată și de executarea eventualei hotărâri de obligare la repararea prejudiciului”³⁴. Nu putem decât să fim de acord cu această afirmație. Cu alte cuvinte, reclamații se confruntă cu alegerea de a urmări societatea-mamă, filiala sa sau ambele entități. Cu toate acestea, în ceea ce privește dreptul procedural aplicabil fiecăreia dintre aceste situații, *nu* există nicio alegere. Un reclamant nu poate alege doar ceea ce îi convine, în sensul de a introduce o acțiune împotriva filialei și de a notifica actul de sesizare a instanței societății-mamă sau invers. Fondul fiecărei situații nu are nicio incidență asupra procedurii.

Propunere de răspuns

60. Prin urmare, propunem să se răspundă la prima întrebare că articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că se opune ca actele judiciare adresate unei societăți-mamă stabilite într-un stat membru să fie notificate sau comunicate în mod valabil unei filiale a acestei societăți dintr-un alt stat membru. Articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă nu modifică această constatare.

³⁴ A se vedea Concluziile avocatului general Pitruzzella prezentate în cauza Sumal (C-882/19, EU:C:2021:293, punctul 68).

A doua întrebare

61. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, în cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, articolul 53 din cartă trebuie interpretat în sensul că permite unui stat membru să impună ca notificarea sau comunicarea unui act de sesizare a instanței să fie efectuată la sediul societății destinatare a acestui act, iar nu la adresa unei filiale a acestei societăți.

62. Având în vedere răspunsul propus la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare. Această întrebare se întemeiază pe premisa că, în cazul în care articolul 47 din cartă și articolul 101 TFUE ar modifica normele privind notificarea sau comunicarea actelor prevăzute de Regulamentul nr. 1393/2007, jurisprudența Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) ar putea fi considerată contrară dreptului Uniunii. Pe de o parte, răspunsul pare evident având în vedere principiul supremației dreptului Uniunii. Pe de altă parte, ar fi însă dificil să se stabilească în mod clar acest aspect fără a cunoaște cu precizie atât contextul hotărârii înseși, cât și motivele care au condus la adoptarea acesteia, în special în contextul protecției drepturilor fundamentale în temeiul dreptului național.

63. Întrucât nu punem în discuție jurisprudența națională invocată de instanța de trimitere în ceea ce privește articolul 101 TFUE și articolul 47 din cartă, nu este necesar să se aprecieze această jurisprudență în lumina articolului 53 din cartă și să se procedeze la o eventuală evaluare comparativă a drepturilor fundamentale potențial contradictorii. Altfel spus, în opinia noastră, dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007, în scopul prezentei cauze, abordează în mod cuprinzător și pun în balanță eventualele drepturi și interese concurente ale diferitelor părți.

Concluzie

64. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) după cum urmează:

Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului

trebuie interpretat în sensul că se opune ca actele judiciare adresate unei societăți-mamă stabilite într-un stat membru să fie notificate sau comunicate în mod valabil unei filiale a acestei societăți dintr-un alt stat membru.

Articolul 101 TFUE și articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene nu modifică această constatare.